

על גורל המיליונרים, ומגן בכנסת על החוזה שהוא התנגד לו

ספורט

כדורגל

הקרח ושבד

אחת התעלומות הגדולות שניצבו לפני שבוע בפני חובבי הכדורגל בארץ, היתה הופעתם החובבת והחיוורת של כדורגלני הקבוצה השבדית א.י.ק. בישראל, השבדים, שמוזן ביקוריהם הקודמים בהארץ הצביע תמיד על נצחונות בולטים, והתופסים מקום נכבד בצמרת הכדורגל בארצם, נראו כי טירונים במשחקיהם נגד נבחרת ישראל (העו' 1366) לסה 1:0 נבחרת חיפה, בהם נחלו כשלונות חרוצים.

התעלומה גברה שבועות, כאשר נודע כי באותו שבוע בו הופיעה א.י.ק. בישראל, שיחקה א.י.ק. גם בשבדיה, את הפתרון ל' תעלומה יכלו לספק כמה מכדורגלני נב' חרתי ישראל, שהזירו את השבדים שביקרו בארץ מקרוב. לדבריהם היו רק חלק מאנשי הקבוצה כדורגלנים סדירים של א.י.ק. יתום משתייכים אמנם לאותו מועדון, אך מופי' עים בקבוצת הוקי הקרח, הפכו לכדורגלנים כדי להצטרף לטיול לישראל.

לקפריסין וחזרה

סגנית אלופת הכדורגל הישראלי אשתקד, הפועל תל-אביב, נמצאת עתה במשבר קשה. מיקומה במקום ה'11 בטבלת הליגה — כשבאופן תיאורטי היא עלולה להמציא גם במקום ה'13 בשל משחקיהם החסרים של הבאות אחריה בדירוג — מצביע יותר מכל על המשבר. כדורגלני הקבוצה מפורזים ומסוכסכים, מוסתים עלידי קבוצות ע'ס' קנים וחסרי רוחצוות, אינם מסוגלים עוד להגיע, בהדרכתו של מאמן הבריטי, ל' דרגתם בשנה שעברה.

אותה שעה האירה ההצלחה פניה למאמן שהציע את הקבוצה אשתקד לסגנות, ושנא' לץ לנטוש אותה בשל אינסיגריות בין ה' עסקנים — אלי פוקס, פוקס, שקיבל השנה לידו את אימון הקבוצה הקפריסאית או'מי' פיאקוס, שלא נחשבה עדינה לגורם בכדורגל הפכה לקבוצת עלית, היחידה שהצליחה עד כה לבור על אלופת האי, אומוניה, אם כי במשחק ידידותי.

בקפריסין עומדות מאחורי קבוצות הכדור רגל אגודות פוליטיות. נוסף לזאת מאמץ כל שר בממשלה קבוצת כדורגל, לא כל כך מאהדה לספורט כמו מתוך תקנה לזכות בקולותיהם של אוהדי הקבוצה. קבוצתו של פוקס, או'מיפאקוס, שיכת לפג היחני ה' קיצוני שבאי ופטרונה הוא שר הפנים ה' מקומי. כדי לגייס את אלי אימון הקבוצה, נשלח אליו לתל-אביב שר העבודה הקאפרי' סאי, שהוא ידירו הטוב עוד מחקופת שחותרו באי לפני ארבע שנים.

שוב לקבוצת האם. תוך תקופת שהו' תו הקצרה באי, התבלט פוקס בין שפע המאמנים הזרים הפועלים שם. עד שנקרא ליעץ להתאחדות הכדורגל המקומית כיצד להרכיב נבחרת לאומית. רעיונו של פוקס, לערוך משחק נגד נבחרת יוון, כדי לממן את אחזקה נבחרת קפריסין, בוצע לפני שבוע. נבחרתה של קפריסין זכתה בהישג סנסציוני, שעה שגברה בתוצאה 3:1 על נבחרתה של יון, שהופיעה אמנם עם חמישה שחקני מילואים.

בניגוד לרעיונות שהופיעו בארץ, לא היה אלי פוקס מאמנה של נבחרת קפריסין. הוא עזר בהרכבת הנבחרת, אך מחוסר תקציב לא יכול היה לקבל את אימון הנבחרת, שנמסרה לאימונו של מאמן קאס' ריסאי ותיק, שעשה את העבודה בהתנדבות. אולם סיניעו של אלי למאמן היה כה ניכר, עד שבשיחות מאחורי הקלעים הועלה שמו כמועמד לאמן בעתיד את נבחרת קפריסין. אולם הכדורגלן הוותיק, שנאלץ להשאיר את משפתו בארץ כדי לאפשר לימודים סדירים לילדיו, אינו חושב, למרות הצלחתו, להמשיך את הרומן הקאפריסאי שלו.

הכדורגל בקפריסין שוב אינו זה המוכר לישראלים, סיפר אלי, שכשפע השבוע ל' ביקורו לטוף בישראל, יש להם כמה קבני צות היכולות בשקט לשחק בליגה הלאומית אצלנו, ואם תתמודד נבחרתם נגד נבחרת ישראל, לא הייתי מהמר על תוצאות ה' משחק.

את השבת בה שהה בארץ, ניצל אלי כדי לחזות דוקא במשחק של מכבי תל-אביב. כי למרות כל הגילגולים, נשאר בו סנסי' מגנים לקבוצה בה החל את הקאריירה שלו. אותה שעה נערכו גישושים ראשונים לק' ראת האפשרות שבועונה הבאה יחזור אלי לקבוצת האם שלו, הפעם במאמן.

אנשי ההנהלה, כלומר, קלוצניק ובן-עמי, החליטו להגדיל את הון החברה ב'500 אלף לירות נוספות, עלידי הוצאת מניות חדשות. כל המניות נרכשו עלידי חברת ההשקאות פ.י. א.י. חברה ההשקעות הראשונה שהופיעה בתמונה. פלסטין אקור' נומיק קורפוריישן הנה חברה ידועה בישראל, ראל, המחזיקה בחלקים במפעלי בניה רבים, בין היתר גם במפעלי ים-המלח.

הממשלה נתנה נמל ותחנת-חשמל בעיר, וקבוצת-ביני-הים הוציאה מניות חדשות. ההוצאה היתה הפעם בערך של מליון לירות, בתוכן מניות יסוד חדשות. הפעם לא הת' מהמהו הקונים. החברה המרכזית להשקעות — חברת הענק הישראלית של ההון ה' פטי, בעלת כיתו דימונה, בתי החרושת למלט וכתריסר מפעלים אחרים — היתה מוכנה לשלם 900 אלף ל' תמורת חלק בעיסוק החולות. חלק במפעלי המניות של חברות אלה היו אותם רבבות ציונים טובים שעליהם דיבר ספיר ושהשפעתם היתה אפסית.

המועג נספר

ינתיים עבר שינוי נוסף של חברת פ.י. א.י. ספיר קלוצניק, המתגורר בארצות-הברית, העביר את זכויותיו כמנהל החברה לשני אנשים המתגוררים בכתובת

הזכויות, שניתנו למשקיעים.

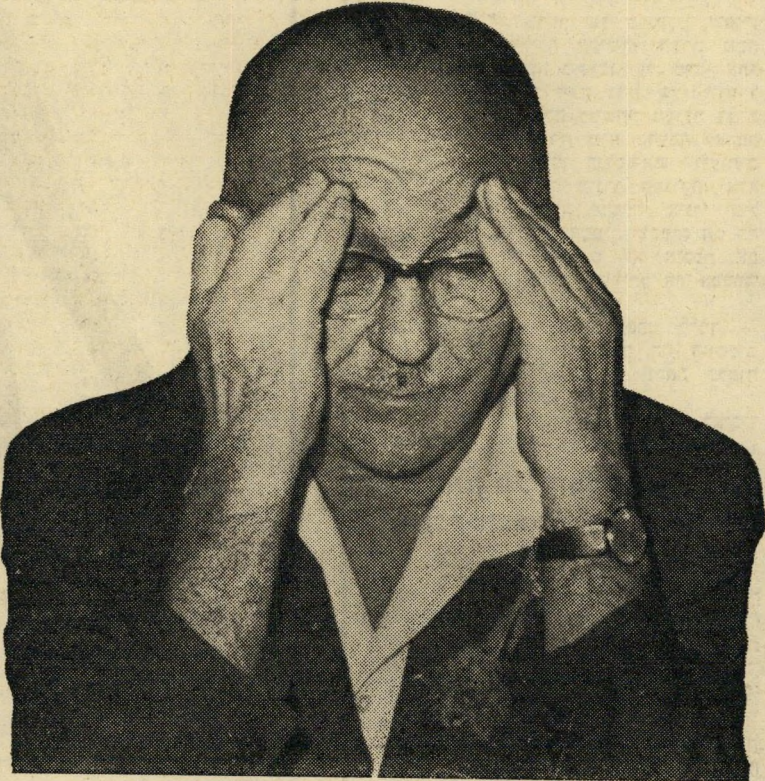
★★★

בתוכת אחת

אמיתו של דבר מהוה השם חברת אשדוד, פיקציה מטבע בריאתו. כי קודם לחתימת ההסכם עם אשכול, לא היתה עדיין החברה בין החיים. את עובד בן-עמי מישר ראל ופיליפ קלוצניק מארצות-הברית, אחד או רק מכנה משותף אחר: הוכייה בעיר הדרומית הגדולה, שתקום לחוף ים-התיכון. בדיוק ברביעי באוקטובר 1957, ביום בו הפכה הזכייה הגדולה לעבודה, נרשמה חברה חדשה במשרד רשם החברות בירושלים, חברה שנסאה את השם בעל הצלול ה' אמריקאי: קו. בי. ע. פירוש ראשי התיבות בעברית: קבוצת בוני ערים.

באופן פורמאלי היתה ההון היסודי של החברה — מליון לירות. זה היה אף ה' הנאי שנכלל בחוזה. אולם סכום זה לא היה מוגן במלואו בקופת החברה, אלא התחלק בשתי צורות של מניות: מניות יסוד ומניות רגילות. עשר מניות היסוד, המקנות זכות ל'51 אחוז רווחים, עלו 100 ל' כל אחת. 999 אלף מניות רגילות, עלו לירה אחת כל אחת.

שני מיסדי החברה העניקו האחד לשני במתנה מניית יסוד אחת, ואילו את שאר

לוי אשכול

הזהה לכתובתו: נתן מלינוב וסם ביבר. הוא עצמו פרש פורמאלי ממתבר, עבר ל' תפקיד של נציג כלכלי לממשלת ארה"ב באו"ם. אולם ביבר ומלינוב ממשיכים ליי' צג את מניות היסוד שלו במועצת החברה. את המעגל סוגר ציוני טוב נוסף, חושב גינה ובעלו החדש של בית-החרושת אתא, טיבור פנחס רוזנבאום. חלקו בניצול חולות אשדוד מסתבם בחצי מליון לירות. צובד בן-עמי, נתן מלינוב וסם ביבר, פ.י. א.י. ס.י. החברה המרכזית, וטיבור רוזנבאום — כל אחד שחה לפחות רבבה של ציונים טובים.

★★★

בראשון בדצמבר השנה, הכריזה חברת קבוצת בוני ערים על הגלית הון מניויה ב'26,999,500 ל'. ההון הכללי של החברה עבר על 30 מליון. זהו מחיר העסק עליו חתם אשכול בשנת 1957. זהו מחירו כיום, בשעה שאשדוד מונה 17 אלף תושבים בלבד. אבל זהו רק שלב ביניים.

המדינה" גם מאוחר יותר הביע ספיר דעה שלילית לגבי הבריס שקרו באשדוד. כי ביקורו האחרון בעיר, לפני כמה חודשים, הבטיח לפעול לתיקון החוזה, שהפריע ל' דעתו לפיתוח העיר. אך מגיד היה מוכרח להגן על החוזה שנחתם עלידי עמיתו דאו. אולם זו לא היתה הסיבה היחידה ל' עמדתו. כי כל הפרשה של מכירת קרקעות אשדוד צמחה מתוך משרד-ההקלאות, כהת' קפה אישית של דיון על אשכול וספיר. לכן התייצב ספיר בעצמת הגנה לא רק נגד חיכי חרות ומס'ם, אלא גם נגד דיון המפא"י.

מבצ עדין ומסובך זה, ניתן היה לצפות כי ספיר יברור לו דרך בניים. אפשר היה לצפות, למשל, כי יקום ויאמר בגילוי-לב: עשינו שטות — אבל אי-אפשר לסגת כעת. היועץ המשפטי קבע כי החוזה הוא כר' תוקף ופרט לזה אין גם כל אפשרות לשלם סכום פיזיים כה גבוה במיקרה של הפרת החוזה. מה שעלינו לעשות כעת, הוא ל' נסות לתקן את החוזה הקיים.

אבל ספיר בחר בדרך ההפוכה. הוא הת' לים לצאת בהגנה טוטאלית על החוזה כולו. הוא נשא נאום נרגש, בו תאר את החולות חסרי-התקווה-של-אשדוד, הפליג אף לזכור' נות משנות הארבעים.

לפי חשבונות שספיר, לא רק שקבוצת בן-עמי לא הרחיבה מיליונים, אלא שכמעט ועליה להוסיף מכספה לכל דוגמם. כסיום סיפר ספיר על רבבות יהודים וציונים טר' בים, המזרימים כסף לחולות-אשדוד בצניור של חברת אשדוד. לנאום כובש זה היתה רק נקודת תורפה אחת: הוא לא עמד בקו אחד עם האמת.

★★★

תאריכי מפתח

דוקא ב'1956 היה עניין נמל אשדוד נים, דרש ספיר בנאומו. "היו או 3 הצעות לבניית נמל; על 2 הצעות אני יכול לדבר, כי דובר בהן על צפונה מאשדוד. על הצעה אחת עמד המנוח — מי שהיה ראש עיריית תל-אביב — בניין נמל בתל-אביב. ההצעה השניה הוריימה עד נבירובין. נכון, היתה גם הצעה שלישית שהוריימה מעבר לאשדוד, אבל זה היה רחוק. מצאתי בין דברי ה' שרים, אשר דיברו לפי תומם, את השאלה: על יסוד מה יש להקים ישוב בחולות ה' ללו, מניין יתפרנסו האנשים? לא ראו אז את אשדוד כפי שהיא כיום, את מחירי ה' קרקע כפי שהם היום."

אולם כיצד באמת נראים הדברים היום? כדאי לתת כמה תאריכי מפתח היסטוריים. בשנת 1951 נתמנתה עלידי שריהתחבורה ועדה בין-משרדית, שתפקידה היה לאתר את המקום המדויק לבניית נמל דרומי. בוד"ח שהוגש בפברואר, לאחר שנה, נכללה הצעה הרוב — לאיתור נמל בשפך נחל רובין, והצעת המיעוט — לבניית נמל באשדוד.

בשנת 1954 החליטה הסמכות העליונה של ישראל, דויד בן-גוריון, להפסיק את התיכר' חים שפרצו סביב החלטות אלו. הוא החליט כי הנמל חייב לקום, כדעת המיעוט, דוקא באשדוד. נימוקי העיקרי: פיתוח הדרום.

בשנת 1956 החליטה ועדת-השרים לענייני כלכלה, לערוך סקר הנדסי כללי להקמת נמל אשדוד. ב'22 במאי לאחר שנה, חתם משרד התחבורה על חוזה עם חברת פרדיק' ר. האריט מארצות-הברית ועם המעבדה ה' הידרולוגית והמכנית של צופת, על הכנת תוכנית-אב לנמל וסקר חופים במקום. ב' רביעי באוגוסט אותה שנה, נחתם חוזה מכירת אשדוד לשותפות בן-עמי וקלוצניק. ייתכן מאוד שמיכלול עובדות אלה לא היה ידוע עדיין לאותו ההסכם משפתו של עולים חדשים, שהחלו באותו זמן, את חייהן על החולות של אשדודיים. אך אין ספק שהן היו ידועות לשר-האוצר דאו, שחתם על ה' חוזה, ולשר המסחר-והתעשייה דאו, שקם כיום להגן עליו בעוז. כי איך לא ידעו עליהן כשמבקר המדינה הקדיש בוד"חו ה' שנת חלק נכבד לחוזה אומלל זה?

"בשעת עשיית ההסכם עם קבוצת המש' קיעים", כתב מבקר המדינה, "היו מגובשות תוכניות פיתוח רבות היקף, שהממשלה עמדה לבצען בתחומי אשדוד; חלק מה' תוכניות כבר היה בשלב ביצוע. ההסכם עם המשקיעים מתייחס במפורש להחלטת המ' שלה על בניית נמל באשדוד; הממשלה ה' קיעה כסומים גדולים מאוד בהקמת תחנת כוח באשדוד, לאספקת חשמל לדרום ה' ארץ, שעד לתאריך חתימת החוזה עלו על סך 30 מיליון ל'י; בנוספות אלו כבר אז ניתן היה לראות, שתנאי ההסכם אינם מב' סיחים לאוצר המדינה המורה סבירה בעד

מ'י'ס'כ'ני'ם